

Legální zločiny s Bitcoin

Zas další změna. Zákon č. [527/2020](#) Sb. novelizuje s účinností dílem od 1. 1. 2021, v některých případech s pozdější účinností, zákon č. [253/2008](#) Sb. o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu. Takto řečený zákon AML. Asi nemá smysl se nějak pozastavovat nad tím, že zákon, přijatý v roce 2008, je měněn již po dvacáté šesté a v některých případech už se dopracoval do stádia, kterému se lidově říká, že se v tom ani prase nevyzná. Lze soudit, mimo jiné i z frekvence novel, že s legalizací výnosů z trestné činnosti je patálie, a to nejen u nás, ale zřejmě v celém civilizovaném světě. Asi totéž platí o financování terorismu, byť to asi zrovna v ČR nijak horké téma nebude. Sami máme málo a ještě se dělit s teroristy.

Změny trestního práva jdou dobrým směrem

Zřejmě i proto, že společnost řešila především témata spojená s pandemií covid-19, prošla celkem tiše Parlamentem nejvýznamnější novela trestního zákoníku a trestního řádu za poslední roky (zákon č. [333/2020](#) Sb., účinný od 1. 10. 2020). Nepříliš obvyklou je i skutečnost, že stěžejní části původně vládního návrhu se do zákona dostaly až formou poslaneckých pozměňovacích návrhů. Přestože shoda s procesní protistranou je dnes čím dál vzácnějším jevem, mám za to, že tentokrát lze přikývnout názorům advokátních kruhů, podle kterých jde změna obou zákonů správným směrem. [\[1\]](#)

Tento článek není detailním rozbohem všech legislativních změn, nýbrž pohledem na tři z nich, které autor považuje z hlediska praxe státního zástupce za klíčové.

Vcelku pozdě, ale přece zareagoval zákonodárce na ekonomický vývoj české společnosti a zvýšil spodní hranice majetkové škody (§ 138 odst. 1 trestního zákoníku), které se naposledy měnily roku 2002. Tehdy činila průměrná měsíční mzda 15.524 Kč a škoda nikoli nepatrná byla stanovena částkou 5.000 Kč. V prvním pololetí roku 2020 průměrná mzda vystoupala až na 34.200 Kč, tedy na více než dvojnásobek. Takto se postupně - vlivem pouhého plynutí času a nečinnosti zákonodárce - dramaticky zpříšňovala trestní represe u majetkové kriminality. Pokud se 1. října hranice majetkové škody v trestním právu skokově zvýšila na nejméně 10.000 Kč, je taková reakce logická, přičemž kritici by mohli namítnout, že trestní zákoník je ještě stále přísnější než v roce 2002 (jak uvedeno výše, průměrná mzda se zvýšila více než dvojnásobně).

Základní otázka, zda krádež, podvod nebo zpronevěra mají být trestné až od deseti tisíc korun, je přirozeně věcí výsostně trestněprávně-politickou, kterou musí rozhodnout Parlament. [\[2\]](#) Lze se oprávněně domnívat, že dvojnásobné zvýšení spodní hranice škody odpovídá postavení trestního práva jako krajního nástroje řešení nezákonnosti, zatímco protispolečenské činy nízké závažnosti mají být tématem pro jiné orgány veřejné moci, zejména správní úřady. Nevyřešeným bohužel zůstal ožehavý problém vybraných bagatelních krádeží, které jsou i nadále trestné zcela bez ohledu na výši způsobené škody (např. krádeže vloupáním a kapesní krádeže, viz § 205 odst. 1 písm. b), resp. písm. d) tr. zákoníku). Především pak zákonodárce nijak nepohnul s kritizovanou [\[3\]](#) „dvojkovou krádeží“, tedy recidivní krádeží podle druhého odstavce ust. § 205 tr. zákoníku, kde hrozí pachateli trestní sazba od šesti měsíců do tří let odnětí svobody i za příslovečný rohlík ukradený v samoobsluze, tedy opět nezávisle na výši škody. Třebaže tato skutková podstata postihuje typově nejméně závažnou kriminalitu (zpravidla právě drobné krádeže v obchodech), na celkovém objemu vězeňské populace

se dlouhodobě podílí obrovským číslem cca 25 %. Potřeba dalších legislativních změn na tomto poli se jeví o to větší, oč častěji se diskutuje o chronické přeplněnosti věznic a o tom, že Česká republika patří mezi země s nejvyšším počtem uvězněných osob na hlavu v Evropě.

Další dvě změny se týkají trestního procesu. Jde především o odformalizování dohod o vině a trestu a zrychlení řízení v případech, kdy obžalovaný prohlásí, že se cítí vinen ve smyslu obžaloby. Dohody o vině a trestu se od jejich zavedení do českého práva roku 2012 v praxi prosazovaly jen pozvolna, přestože v jejich kolébce – zemích common law – se dnes takto řeší většina veškeré trestní agendy. Důvodem je zjevně i to, že pro jejich sjednání byla nutná účast obhájce. To vedlo mnohé státní zástupce k volbě postupu umožňujícího rychlejší skončení přípravného řízení – podání obžaloby. Z tohoto pohledu lze zrušení obligatorního právního zastoupení považovat za vhodný krok ke zjednodušení uzavírání dohod, tudíž snad i k jejich častějšímu užívání. To samé platí pro zavedení možnosti uzavřít dohodu o vině a trestu u veškerých trestných činů, nově také u zvláště závažných zločinů. Vždyť i doznaná vražda může být po skutkové a právní stránce vsutku běžnou trestní kauzou a nelze dobře vysvětlit, proč by uzavření dohody měla apriorně znemožnit pouhá výše trestní sazby (svázaná s kategorizací trestných činů).

Pozoruhodné novinky přináší ust. § 206a a 206b trestního řádu. Na počátku hlavního líčení soud obligatorně vyzve obžalovaného, aby okomentoval obžalobu a uvedl, zda s ní souhlasí a cítí se vinen. Pokud se obžalovaný vyjádří kladně a soud takové stanovisko s ohledem na obsah spisu přijme, v rozsahu prohlášení se již neprovádí dokazování (!). Zákonodárce zde sice činí další významný krok na cestě od zásady zjišťování materiální pravdy v trestním řízení, z pohledu právního praktika ale tento krok vítám. Podobně jako od dohod o vině a trestu, i od prohlášení viny je možno očekávat zrychlení trestního řízení, a to zejména v komplikovaných věcech. Soud dostává do rukou efektivní možnost zkrátit zdánlivě nekonečná hlavní líčení, u nichž je vina obžalovaného od počátku zjevná, vlivem extrémního rozsahu spisového materiálu však k rozsudku vede ještě dlouhá procesní cesta.

Navzdory popsaným pozitivním změnám nemohu skončit jinak než konstatováním, že z hlediska trestního řádu nejde o víc než o přišití další záplaty na „vousatý“ zákon z dávných dob roku 1961 (ano, ve stejném roce začala stavba Berlínské zdi a jacísi The Beatles v hamburských klubech nevalné pověsti snili o tom, že jednou natočí desku). Koncepční a komplexní změny, které by mohly prospět řádnému, spravedlivému a rychlému průběhu trestního procesu, může přinést až zcela nový trestní řád. Dočkáme se jej někdy?

JUDr. Ondřej Štastný,
víceprezident Unie státních zástupců

Poznámky:

[1] Viz Novelu trestního zákoníku a trestního řádu obhájci vítají, Advokátní deník, 29. 7. 2020, dostupné >>> [zde](#).

[2] Otázkou ústavnosti situace, kdy nominální výše škod v ust. § 138 odst. 1 tr. zákoníku zůstávala dlouhé roky nezměněna, se zabýval Ústavní soud v nálezu ze dne 26. 5. 2020, sp. zn. Pl. ÚS 46/18. Konstatoval, že stanovení hranic trestněprávní kriminalizace je v kompetenci zákonodárce, do které soudu nepřísluší zasahovat.

[3] Viz např. Scholle, J., Zrušte § 205 odst. 2 trestního zákoníku, Státní zastupitelství č. 4/2020, s. 8-14.

Text byl uveřejněn v EPRAVO.CZ Magazine 1/2021

Další články:

- [Proč musí obhájce u soudu mlčet?](#)
- [Advokátní úschovy a kolektivní vina](#)
- [Buřty, pivo a nenávisť](#)
- [Kolegialita jako klíč k úspěchu](#)
- [O co aktuálně usiluje vedení ČAK?](#)
- [O důstojnosti advokátního stavu](#)
- [O úspěchu restrukturalizace rozhoduje čas](#)
- [Stojí LL.M. za to?](#)
- [Verba docent ...](#)
- [Hodiny tikají každému](#)
- [Justice před soudem](#)